

Crisis i preu de la llet, producció de llet i medi ambient, medi ambient i canvi climàtic

De fet del que parlem és de la crisis en la producció de llet, perquè no és el preu de la llet el que aboca a les crisis, perquè hem d'entendre que la llet és llet, i com a tal, per moltes circumstàncies, té un interès en el consum de cada vegada més reduït, i, sempre es troben substituïts nutritius, ja que la tècnica agroalimentària ho fa possible. Ja ha passat el temps en que la gota de llet era la reina de la nutrició. Sempre, clar, que ens moguem en l'àrea occidental del món polític. Per tant, el problema és la producció de llet en sí mateixa.

Que el problema no era el preu s'ha vist en la recent guerra a Ucraïna, el preu de la llet va pujar darrerament, i la crisi ha augmentat. Les matèries primeres de l'alimentació, els inputs, han pujat de preu, no perquè ara Ucraïna no exporti, ni produeixi blat de moro i cereals, sinó perquè els que emmagatzemen l'han posat més car, en previsió de que l'any pròxim no hi hagi aprovisionament. El problema cau en el sistema d'alimentació de les vaques.

Parlar del canvi climàtic, dels nitrats, dels aqüífers, està en boca de tothom, però sembla que la culpa la tenen els cotxes, el transport, la generació d'energia mitjançant les reserves subterrànies de carbó, gas, petroli, etc. Si preguntem als fabricants de cotxes ens diran que les vaques també contaminen. I és cert, els sistemes productius actuals, els sistemes de transport, els sistemes d'habitatges i l'urbanisme en general, són productors de CO₂, nitrats, etc. Per exemple, produir blat de moro, soja, a milers de quilometres del lloc de producció de llet, si el preu de compra és assequible, segons el sistema productiu, està molt bé, si no tenim en compte la generació de contaminació a causa del transport. Sempre hi ha una excusa per obviar el canvi climàtic, com si aquest hagués estat provocat per un déu del més allà, i com si la solució hagués de venir, també, del més enllà. És la necessitat de creure i no tenir mai culpa de res. Fins que a les portes de casa hi ha una guerra, i els preus dels inputs augmenten, i el preu de la llet ja no dona abast.

Sempre tenim el recurs de culpar el govern de torn, i, si la crisi és prou important, culpar el conjunt de l'Estat. Ens recordem de l'Estat només a temporades.

Si analitzem el sistema de producció de llet, sense desviar-nos cap a anàlisis polítics, veiem que l'organització de la societat marca el preu de llet al consum; un producte fàcil de substituir, i sense valor afegit.

Si la llet produïda es destina a productes lactis, com formatge, iogurt, i d'altres, és possible que els costos de producció no superin el preu de venda de llet (el preu al qual es paga a l'explotació de llet). Però això tampoc és una escala sense fi, hi ha d'haver estudis de mercat i no produir més del necessari per al consum; el consum de productes lactis no funciona de manera autònoma, s'ha d'estimular, sempre amb un bon procés de producció al darrera. Les explotacions que subministraran llet, per transformar en productes lactis, no poden tenir com a principi "augmentar la producció", sinó que han d'establir un sistema productiu més flexible, semblant al sistema de vaques de cria, amb un sistema d'alimentació acordió, a l'hivern "les vaques de cria llegeixen el diari" (segons Ramon Trias), i després al prat recuperen.

Amb vaques de llet, aquest sistema és més complicat, però no impossible. D'entrada no has d'estar pendent de "produir més". Si s'han d'eixugar tres o quatre mesos, s'eixuguen, ja que hi

ha sistemes adequats de fer-ho. Açò sí, es necessita espai, no pots eixugar amb les “vaques estacades” o sense que puguin caminar prou. Sempre hauràs de tenir dos sistemes d’alimentació a punt, almenys pensats. Unifeed A, unifeed B. Un per èpoques de “vaques grasses” i l’altre per èpoques de “vaques magres”.

Les explotacions amb sistema farratger no tindrien excuses per no fer-ho bé, sempre i quan, i açò és important, elles formin part del sector, des de la producció al consum, que controlin en bona part el procés de producció de lactis. Control vol dir formar part, no fer-ho tu. Per açò es van crear les cooperatives, o bé firmar contractes amb les empreses transformadores i de consum, amb un sistema transparent d’assumpció de costos.

Les explotacions que no disposen d’un sistema farratger, han d’assumir que han de suplir part dels farratges i gran part dels concentrats a base de subproductes. No han de ser dependents de l’exterior, almenys en èpoques de baix consum i en èpoques de crisi. Quan es té una explotació s’ha de simular el sistema productiu flexible. Sempre s’ha de pensar que la vaca és un remugant, i es pot adaptar a menjar palla, o rostoll, o subproductes de la poda d’arbres. S’ha de fugir de la imatge que una vaca és una vedet, sempre s’ha de recórrer a la història, d’on ve la vaca.

Els sistemes de maneig de prats, els sistemes d’alimentar les vaques, avui permeten tenir explotacions que no contaminin, que reciclin, i que produeixin llet en quantitat per a consumir, transformada o no. No hem d’oblidar que els costos de l’alimentació són variables. La pràctica, la comoditat, els ha fet fixos, en el sentit que la pujada de preu d’un ingredient repercuteix de manera immediata; puja el preu del blat de moro, puja el cost de l’alimentació.

Barcelona, 30/03/2022
Antoni Seguí Parpal
Dr. Enginyer agrònom